

הכנסת העשרים וחמש

יוזם: חבר הכנסת מאיר כהן

פ/25/4556

הצעת חוק הקלות בבחינות לתלמידים וסטודנטים בעת מצב מיוחד בעורף או בשעת התקפה

(תיקוני חקיקה), התשפ"ד-2024

1. תיקון חוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000¹, אחרי סעיף 9 יבוא:
התלמיד

"הקלות בבחינות 9א. (א) תלמיד שרציפות לימודיו במוסד חינוך בעת מצב מיוחד בעורף או בשעת לחימה נפגעה לתקופה העולה על 30 ימים בשל הפסקת או הגבלת הלימודים בעת מצב מיוחד בעורף או בשעת התקפה לפי הוראת הגורמים המוסמכים כאמור בסעיף 9ד(א)(1)(ב) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951² (להלן – תקופת אי-רציפות הלימודים), או בשל נסיבות אחרות הקשורות למצב מיוחד בעורף או לשעת התקפה לפי אמות מידה שיקבע השר, יהיה זכאי במשך תקופת אי-רציפות הלימודים להיבחן בבחינות בית הספר ובבחינות הבגרות בתנאים מקלים אלה, כולם או חלקם, לפי נסיבות העניין:

¹ ס"ח התשס"א, עמ' 42.

² ס"ח התשי"א, עמ' 78.

(1) דחיית מועד הבחינה;

(2) קבלת תוספת זמן של 25% לסך זמן
הבחינה;

(3) הקראת שאלון הבחינה בעת
היבחנות בכתב;

(4) היבחנות בעל-פה במקום היבחנות
בכתב.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), מי ששר
החינוך הסמיכו לכך רשאי להאריך את תקופת
התנאים המקלים, כולם או חלקם, גם לאחר תום
תקופת אי-רציפות הלימודים, אם שוכנע כי נדרשת
הארכתה."

תיקון חוק זכויות 2. בחוק זכויות הסטודנט, התשס"ז-2007³, אחרי סעיף 15 יבוא:
הסטודנט

³ ס"ח התשס"ז, עמ' 320.

"הקלות בבחינות 15א. (א) סטודנט שרציפות לימודיו במוסד נפגעה בעת מצב מיוחד בעורף או בשעת לחימה לגבלת הלימודים בעת מצב מיוחד בעורף או בשעת התקפה לפי הוראת הגורמים המוסמכים כאמור בסעיף 9ד(א)(1)(ב) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן - תקופת אי-רציפות הלימודים), או בשל נסיבות אחרות הקשורות למצב מיוחד בעורף או לשעת התקפה לפי אמות מידה שיקבע השר, יהיה זכאי במשך תקופת אי-רציפות הלימודים להיבחן בבחינות ולהגיש עבודות בתנאים מקלים אלה, כולם או חלקם, לפי נסיבות העניין:

(1) דחיית מועד הבחינה או מועד הגשת העבודה;

(2) קבלת תוספת זמן של 25% לסך זמן הבחינה בכתב.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), מי ששר החינוך הסמיכו לכך רשאי להאריך את תקופת התנאים המקלים, כולם או חלקם, גם לאחר תום תקופת אי-רציפות הלימודים, אם שוכנע כי נדרשת הארכתה."

דברי הסבר

מטרת הצעת חוק זו היא לתקן עוול ולעגן באופן מפורש את זכותו של כל תלמיד או סטודנט שרצף לימודיו נפגע בעת מצב מיוחד בעורף או בשעת התקפה לתנאים מקלים בבחינות ובהגשת עבודות בזמן תקופה זו. תנאים מקלים אלו, שיינתנו לתלמיד או לסטודנט ללא צורך באבחון או באישור מיוחד, נדרשים כדי לאזן את הפגיעה ברצף הלימודי שנגרמת להם ואינה מאפשרת קיום בחינות כבשגרה. בתקופה זו, רציפות הלימודים של מרבית התלמידים במערכת החינוך בישראל נפגעת עקב ירי מתמיד של טילים ורקטות, ובשל לחימה באזורי קו העימות שהובילה לפינוי רחב היקף של תושבים. בשל הארועים, הלחימה והמצב הבטחוני, הוכרז על מצב מיוחד בעורף לפי חוק ההתגוננות האזרחית,

התשי"א-1951, ופיקוד העורף הורה על הפסקת או הגבלת הלימודים ברחבי הארץ כפי שהוא מוסמך להורות בנסיבות אלה. בנוסף לכך, נפגעת גם רציפות הלימודים של תלמידים שמוסדות החינוך שלהם פועלים כתקנם, שכן ישנם תלמידים שלא מצליחים להשתתף בלימודים בשל השפעת המצב הביטחוני באופן ישיר או עקיף על מצבם הרגשי והנפשי ועל פניותם ללמידה. במצב הקיים בו תלמידי ישראל, ובייחוד תלמיד העוטף, הדרום והצפון נאלצים להתמודד עם מציאות של שהייה במרחבים מוגנים והתמודדות מנטלית מורכבת, קיום בחינות במתכונת רגילה עלול להיות גורם מלחיץ בפני עצמו ואף להגביר את הפערים בחינוך בין הפריפריה ומרכז הארץ. אותם תלמידים שרציפות לימודיהם נפגעת, אינם מקבלים את אותה הזדמנות להתכונן לבחינות בסביבה לימודית ראויה באופן שוויוני לשאר התלמידים בארץ.

על אף מתווים זמניים המתגבשים מדי סבב לחימה, ועל אף ההקלות הניתנות באופן מידי בחלק מן המקרים, קיים הצורך לעגן בחוק הקלות בתנאי הבחינות לתלמידים שרציפות לימודיהם נפגעה, שיאפשרו להם לקבל הזדמנות שווה להצליח בבחינות בפרט ובהישגיהם בחינוך בכלל.

גם בימי שגרה הפערים בין הפריפריה למרכז אדירים ובאים לביטוי למשל בכך שתושבי הפריפריה חיים בממוצע כארבע שנים פחות מתושבי המרכז, והשכר הממוצע הוא כחצי מהשכר במרכז הגיאוגרפי והכלכלי. גם הפערים הלימודיים בין הפריפריה למרכז גדולים מאד, והדבר מתבטא גם בציוני בחינות הבגרות.

לכל תלמיד ולכל סטודנט מגיעה הזדמנות שווה לביסוס ועיצוב עתידם, ולכן חקיקה הקובעת מראש הקלות, להן התלמידים והסטודנטים יהיו זכאים בימים של ארועים ביטחוניים, תקדם שוויון הזדמנויות בחינוך לכלל התלמידים בישראל.

לאור כל האמור לעיל, מוצע לתקן את חוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000, ולקבוע הקלות בבחינות לתלמיד שרציפות לימודיו במוסד חינוך נפגעה לתקופה העולה על 30 ימים בשל הפסקת או הגבלת הלימודים בעת מצב מיוחד בעורף או בשעת התקפה או בשל נסיבות אחרות הקשורות למצב הביטחוני לפי אמות מידה שיקבע שר החינוך. אותו תלמיד יהיה זכאי במשך התקופה להיבחן בבחינות בית הספר ובבחינות הבגרות בתנאים מקלים הכוללים דחיית מועד הבחינה, קבלת תוספת זמן, הקראת שאלון הבחינה או היבחנות בעל-פה במקום בכתב. בנוסף, מוצע לקבוע כי יהיה ניתן להאריך את תקופת התנאים המקלים, כולם או חלקם, אם הדבר נדרש בשל משך זמן ממושך בו נפגעה רציפות הלימודים.

באופן דומה, מוצע לתקן את חוק זכויות הסטודנט, התשס"ז-2007 ולקבוע הקלות בבחינות ובהגשת עבודות גם לסטודנט שנפגעה רציפות לימודיו במוסד להשכלה גבוהה. התנאים המקלים לסטודנטים כוללים דחיית מועד הבחינה או מועד הגשת העבודה וכן קבלת תוספת זמן למשך הבחינה.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ד באדר ב' התשפ"ד (03.04.2024)